

คำชี้แจงกฎกระทรวง
กำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน
พ.ศ.๒๕๕๙

๑. หลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย

กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน พ.ศ.๒๕๕๙ เป็นกฎหมายลำดับรองออกตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๕๐ (๔) แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๙ หากนายจ้างผู้ใดฝ่าฝืนยอมได้รับโทษตามมาตรา ๑๔๔ โดยต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากเป็นเหตุให้ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

เจตนารมณ์ของกฎกระทรวงฯ เพื่อให้การคุ้มครองลูกจ้างซึ่งเป็นแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี รวมทั้งเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ด้านแรงงานซึ่งเป็นนโยบายที่สำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาลโดยห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก อายุต่ำกว่า ๑๘ ปีทำงานในสถานที่ ได้แก่ โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และสถานประกอบกิจการที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมกับแรงงานเด็ก โดยสภาพการทำงานอาจมีพื้นที่ที่ถูกจำกัด มีการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ หากลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กที่ทำงานในสถานที่ดังกล่าว แม้จะมีได้ทำงานที่ต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนดแต่ก็อาจต้องสัมผัสกับสารเคมี วัตถุ หรือกระบวนการทำงานที่อาจเป็นอันตรายในบริเวณนั้น หรืออยู่ในอุณหภูมิ ระดับเสียง หรือความสั่นสะเทือนที่ทำลายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก รวมทั้งสัมผัสเสี่ยงที่จะนำไปสู่การใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมาย และนำแรงงานเข้าสู่สภาพการทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๑๘๒ ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

๒. สถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีทำงาน

๑. โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ มาตรา ๑๑ ที่กำหนดห้ามมิให้โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำจ้างลูกจ้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือจ้างคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว โดยพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดนิยาม “โรงงาน” หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ ๕ แรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ ๕ แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับทำ ผลิตภัณฑ์ ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ ลำเลียง เก็บรักษา หรือทำลายสิ่งใดๆ ทั้งนี้ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๓๕) ออกตามความใน

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.๒๕๓๕ ข้อ ๑ กำหนดให้โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- (๑) การทำอาหารจากสัตว์น้ำและบรรจุในภาชนะที่ผนึกและอากาศเข้าไม่ได้
- (๒) การถนอมสัตว์น้ำโดยวิธีอบ ร้อนควัน ไล่เกลือ ดอง ตากแห้ง หรือทำให้เยือกแข็งโดยฉับพลันหรือเหือดแห้ง
- (๓) การทำผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปจากสัตว์น้ำ หนังหรือไขมัน สัตว์น้ำ
- (๔) การสกัดน้ำมันหรือไขมันที่เป็นอาหารจากสัตว์น้ำหรือการทำน้ำมันหรือไขมันที่เป็นอาหารจากสัตว์น้ำให้บริสุทธิ์
- (๕) การล้าง ขำแหละ แกะ ต้ม นึ่ง ทอด หรือบด สัตว์น้ำ

ดังนั้น โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีทำงาน ได้แก่ โรงงานที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ ๕ แรงม้า หรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ ๕ แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม เช่น โรงงานผลิตปากระป่อง โรงงานน้ำปลา หรือโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำประเภทอื่น เป็นต้น

๒. สถานประกอบกิจการที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำ ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ เจตนารมณ์เพื่อใช้บังคับกับสถานประกอบกิจการที่ไม่อยู่ในข่ายโรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน ทั้งนี้ มาตรา ๔ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้ “สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำเป็นปกติ สัตว์จำพวกสะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณน้ำท่วมถึง สัตว์ที่มีการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำ สัตว์ที่มีวงจรชีวิตช่วงหนึ่งที่อาศัยอยู่ในน้ำ เฉพาะช่วงชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ รวมทั้งไข่และน้ำเชื้อของสัตว์น้ำ และสาหร่ายทะเล ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และให้หมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้น้ำนั้นด้วย และกำหนดให้ “การแปรรูปสัตว์น้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพสัตว์น้ำสำหรับใช้เพื่อการอุปโภคหรือบริโภค แต่ไม่รวมถึงการบรรจุหีบห่อสัตว์น้ำโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของสัตว์น้ำหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพสัตว์น้ำเพื่อการบริโภคสัตว์น้ำเพื่อบริการให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง เช่น ลังกุ้ง ลังปลาที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑-๖ คน ถือเป็นสถานประกอบกิจการที่ประกอบกิจการที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีทำงาน เป็นต้น

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

กองนิติการ

มกราคม ๒๕๕๙